

Keulen 1942

BERT BEVERS HERDACHT OPERATIE MILLENNIUM

Er is altijd ergens oorlog. Oorlogen kunnen doorgaan jaren nadat ze uit de actualiteit zijn geweest. Want oorlogen die ver van ons bed, ver van onze rijke tafelen worden gevoerd gaan op de duur vervelen. Verre oorlogen waar niemand een einde aan ziet.

Nu is er weer oorlog in Europa. En ook in Europa wordt er weer gemarteld. *À la guerre comme à la guerre.*

Wellicht zullen poëtische patriotten zich geroepen voelen of geroepen worden om hun vaderland te bezingen. Zij zullen geen grens verleggen. Anderen zullen tegen de oorlog schrijven - dichters voor wie er geen grenzen bestaan. Hun gedichten zullen niet pathetisch zijn.

En weer wachten doden anoniem in een massagraf op de verrijzenis van het vlees en het eeuwige leven. En weer wordt er gezegend en 'Amen' gezegd. Amen.

Bert Bevers' gedicht *Voor de luchtaanval* is uniek. Het is uniek in zijn oeuvre: het is bij mijn weten het enige dat uitdrukkelijk op een welbepaald oorlogsgebeuren is gebaseerd.

Bert Bevers memoreert in dit gedicht, opgenomen in zijn verzamelbundel *Eigen terrein* (Poëzie-uitgeverij WEL, 2013), een tachtig jaar oude gebeurtenis, een historisch feit, *une tranche d'histoire*. 'Verloochen verleden nooit. Het is er voor altijd', schrijft hij in een ander gedicht uit dezelfde bundel.

De verschrikking die midden in de oorlog plaatsvond en boven de verzen koel gememoreerd wordt, is de eerste *Thousand-Bomber Raid* van de Engelse Royal Air Force die de codenaam Operatie Millennium meekreeg - misschien een cynische referentie aan de duizend jaar ambities van het Derde Rijk.

Noodlot en toeval: dat de bommen op Keulen vielen is het gevolg van een weerkundige omstandigheid, ze waren aanvankelijk voor Hamburg bestemd.

Ook zonder de cursieve chapeau kan de lezer begrijpen wat er op til was; de slotregels zijn in hun soberheid meer dan suggestief.

Er wordt een vreedzame, bijna idyllische scène beschreven: burgers zitten rustig te babbelen op een terrasje in de overtuiging (of tegen beter weten in) dat aan de oorlog wel spoedig een einde komt. Men drinkt bier, bloemen worden verzorgd.

Lokaal is er vrede. Maar het gehoor blijft alert.

Pas in de laatste drie regels wordt die vrede verstoord en kondigt de catastrofe zich aan. Hoorbaar.

Een vaag geluid in de verte. Een witregel lang. Even later trillen de glazen. Dat is het laatste geluid dat wordt vastgelegd. Zwijgen is geboden: wat volgt is de dood.

De zeer efficiënte witregel staat voor de stilte, de spanning tussen vermoeden en besef.

De kunst van deze dichter is het vermogen om met weinig woorden een situatie, een tafereel, een gebeuren op te roepen, zonder commentaar en zonder emoties te beschrijven die het gegeven thema kunnen teweegbrengen.

Een verteller zou trachten het vervolg en de gevolgen te beschrijven. De dichter Bert Bevers dus niet. Een bewijs van vakmanschap.

Renaat Ramon



Eigen terrein BERT BEVERS Gedichten 1998 - 2013

VOOR DE LUCHTAANVAL

*In de nacht van 30 op 31 mei
1942 lost de Royal Air Force
1500 ton bommen op Keulen*

Vrienden die andere getuigenissen af gaan leggen, maar ze weten dat nog niet, aan een terrastafeltje:
'Wat een prachtige avond was het!
'Lang geleden dat we nog eens zo rustig hebben kunnen babbelen.'

Ze zuchten, steken een sigaartje op.
'En wat smaakt het bier weer zalig.
Laten we afspreken dit weldra nog eens te doen. Het moet nu toch niet al te lang meer duren dat de oorlog is gedaan, en dat we opnieuw vrijuit.'

Het is warm. Een venster opent. Daar begiet iemand liefdevol nog begonia's.
'Las je onze kameraad zijn bundel al?'
'Ligt op mijn nachtkastje. Straks?'
'Wat broemt daar toch in de verte?'
'Het lijken wel vliegtuigen'

Glazen trillen.